

міжнародних стандартів, прийнятих в Україні) метод. рек. 2-ге вид., перероб. та допов. КНДІСЕ, 2021. 102 с. URL: <https://cutt.ly/wmyLzdy> (дата звернення: 12.06.2024).

4. Про затвердження Порядку ведення Реєстру методик проведення судових експертиз : наказ Міністерства юстиції України від 02.10.2008 № 1666/5 / База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0924-08> (дата звернення: 12.06.2024).

5. Порядок виконання науково-дослідних робіт у науково-дослідних установах судових експертиз Міністерства юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 04 лютого 2010 року № 223/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 15 лютого 2018 року № 372/5) (зі змінами, внесеними наказом Міністерства юстиції України від 05.02.2024 № 311/5).

Євтушенко Тетяна Михайлівна,
провідний судовий експерт Українського
науково-дослідного інституту спеціальної
техніки та судових експертиз СБУ

ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК СТРЕСУ В МОВЛЕННІ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ІДЕНТИФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час ідентифікаційних досліджень голосу і усного мовлення мовознавчими методами важливо вміти виявляти у мовленні ознаки стресу. Це може бути корисно з кількох причин:

1. Підвищення точності ідентифікації:

* Люди, які перебувають під стресом, можуть говорити швидше або повільніше, ніж зазвичай.

* Їхній голос може бути м'якшим або навпаки, більш напруженим.

* Вони можуть робити більше пауз або використовувати більше слів-заповнювачів.

* Їхня мова може бути більш емоційно забарвленою.

Виявлення цих змін може допомогти дослідникам точніше ідентифікувати людину, що говорить.

2. Оцінка достовірності свідчень:

* Люди, які перебувають під стресом, можуть частіше помилятися або давати суперечливі свідчення.

* Їм може бути важко згадати деталі події.

* Їхня поведінка може бути більш нервовою або збудженою.

Враховуючи ці фактори, дослідники можуть краще оцінити достовірність свідчень.

3. Захист прав людини:

* Виявлення ознак стресу може допомогти дослідникам визначити, чи зазнає людина примусу або тиску.

* Це може запобігти фальсифікації свідчень або несправедливому ставленню до людини.

Ознаки стресу в мовленні:

* Зміни темпу мови: занадто швидка або повільна мова.

* Зміни гучності: занадто тихий або гучний голос.

* Зміни тону: м'який або напружений голос.

* Паузи та заповнювачі: більше пауз або слів-заповнювачів («mmm», «е», «так»).

* Емоційність: більш емоційно забарвлена мова.

* Помилки: більше помилок або суперечливих свідчень.

* Нервова поведінка: нервовість, збудження, пітливість.

Важливо зазначити:

* Не всі люди, які перебувають під стресом, демонструють всі ці ознаки.

* Деякі люди можуть мати інші ознаки стресу, які не перелічені тут.

* Важливо оцінювати ознаки стресу в контексті інших факторів, таких як поведінка людини та обставини, в яких вона дає свідчення.

Стрес може мати значний вплив на мовлення людини, роблячи його більш мінливим та нестабільним. Ось декілька прикладів, як стрес може проявлятися в мовленні:

Зміна синтаксису:

* Порушення граматичної структури речень.

* Використання коротких, неповних речень.

* Повторення слів або фраз.

* Паузи та запинання.

Зміна лексики:

* Обмежений словниковий запас.

* Використання слів-паразитів.

* Недоречні або неточні слова.

* Ускладнення в пошуку слів.

Зміна семантики:

* Нелогічність або незрозумілість висловлювань.

* Втрата нитки розмови.

* Порушення контексту.

Невербальні ознаки:

* Зміна міміки та жестів.

* Уникання зорового контакту.

* Неспокійність.

Важливо зазначити, що вплив стресу на мовлення може бути індивідуальним. Деякі люди можуть відчувати лише декілька з перерахованих вище симптомів, у той час як інші можуть мати більш виражені порушення.

Єфіменко Ігор Миколайович,

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

БЕЗПІЛОТНИЙ ЛІТАЛЬНИЙ АПАРАТ ЯК ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНИЙ ЗАСІБ

Безпілотні літальні комплекси можуть відігравати ключову роль серед сучасних роботизованих комплексів у сфері ОРД. Це пояснюється розширеним функціоналом БпЛА, який дозволяє оперативним підрозділам ефективно виконувати таємні, пошукові та контррозвідувальні заходи, спрямовані на збір інформації, важливої для запобігання, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень. Технічні можливості безпілотних літальних систем, обладнаних додатковими спеціальними оптичними пристроями, не лише знижують ризики їх виявлення, але й забезпечують здатність виявляти, оглядати, досліджувати, контролювати, фіксувати і моніторити різноманітні об'єкти, ділянки, місцевість та навколишнє середовище.

У цьому контексті, БпЛА є ефективним технічним засобом для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, спрямованих на отримання інформації, яка має оперативне значення, шляхом виявлення та документування слідів кримінальних правопорушень, здійснення аудіо- та відеоконтролю осіб або місць, проведення спостережень за особами, речами чи майном, контрольованого документування фактів протиправної діяльності, збору інформації про незаконні дії осіб, щодо яких проводиться перевірка, та проведення інспекцій недоступних місць чи інших об'єктів, які мають оперативний інтерес.

Сучасний розвиток технічних інновацій дозволяє впроваджувати в безпілотні літальні комплекси спеціалізовану цифрову апаратуру, яка здатна автоматично розпізнавати підозрюваних або осіб, які знаходяться у розшуку, створювати їх тривимірні моделі та повідомляти оператора про ідентифікацію осіб за